

A helyi demokrácia helyzete Székesfehérváron

Helyi Demokrácia Audit

10. jelentés

Készült az állampolgári részvétel hete 2011 program keretében

2011. szeptember 20.

Echo Survey Szociológiai Kutatóintézet
H-8000 Székesfehérvár, Tobak u 17.
Tel: (22) 502-276, Fax: (22) 379-622
projekt@echomail.hu, www.echosurvey.hu

Jelen beszámoló további felhasználásához lépjen kapcsolatba az Echo Innovációs Műhellyel.

A tanulmány kéziratnak minősül, hivatkozni ennek figyelembevételével a feltüntetett szerzők, annak hiányában a beszámolót jegyző szervezet engedélyével lehet.

A kutatáshoz kapcsolódó adatbázis és módszertani anyagok az Intézetnél történt regisztráció után szintén elérhetők.

Javaslatait, észrevételeit, szakmai megjegyzéseit is szívesen várjuk a következő címen:

Echo Survey Szociológiai Kutatóintézet

8000 Székesfehérvár, Tobak u. 17.

Tel: +36 (22) 502-276

Fax: +36 (22) 379-622

www.echosurvey.hu

info@echomail.hu

Háttér

Az Echo Survey Szociológiai Kutatóintézet az Echo Network HDA („Helyi Demokácia Audit”) programjának keretén belül rendszeres társadalomtudományi kutatással vizsgálja a székesfehérvári helyi demokrácia helyzetét. A helyi demokratikus deficit alakulásán túl vizsgáljuk a lakosok önkormányzattal, az önkormányzati munkával, döntésekkel való elégedettségét is. Jelen kutatásunk a 2011. szeptember 19-23. között megrendezésre kerülő Állampolgári Részvétel Hete program keretén belül készült.

Módszertan

A kutatóintézetünk kérdezőbiztosai 300 véletlenszerűen kiválasztott székesfehérvári 18 éven felüli lakossal készítettek telefonos interjút standard kérdőívek segítségével. A mintavételből eredő kisebb eltéréseket ún. többszemponútú matematikai súlyozással korigáltuk, így a minta pontosan reprezentálja Székesfehérvár város teljes felnőtt, vezetékes telefonnal rendelkező lakosságát. A kutatási beszámolóban közölt adatok hibahatára az egyes kérdésekre válaszolók számától függően +/- 3-5 százalék. Ez azt jelenti, hogy az általunk mért eredmények legfeljebb ennyivel térnek el attól az eredménytől, amit akkor kapnánk, ha minden fehérvári vezetékes telefonnal rendelkező felnőtt lakost megkérdeznénk. A kérdőívek felvételére 2011. szeptember 6-8. között került sor.

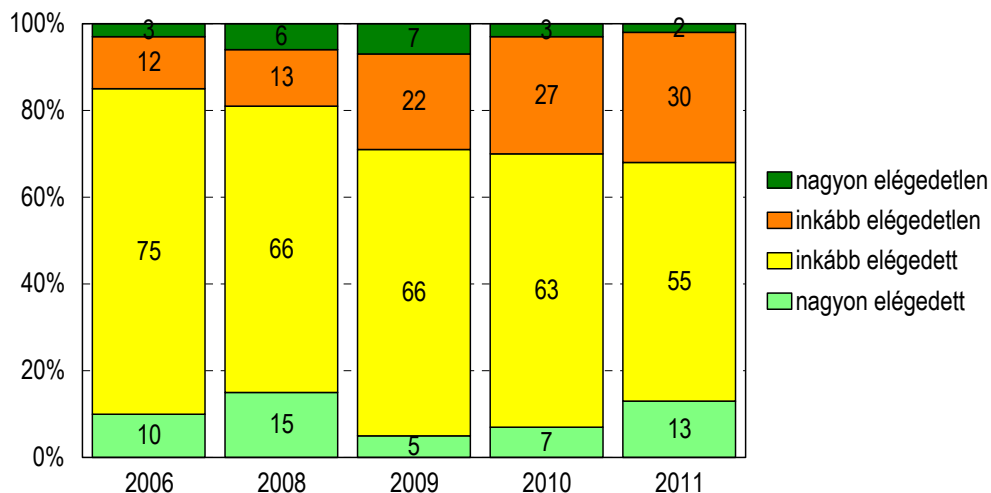
Egyes kérdéseknél azt kértük a válaszolóktól, hogy értékeljenek állításokat, minősítsenek problémákat, intézményeket négy illetve ötfokú skálán. Ezen kérdések egy részének esetében a kapott értékeket egy százfokú skálára számoltuk át, ahol a százas értéket az jelentette volna, ha az adott kérdésre minden válaszoló egyöntetűen a maximális, a nullát pedig az, ha a minimális pontszámot adja. A határ az ilyen százfokú skálákon az ötven pont. Az ez alatti érték általában negatív véleményt (bizalmatlanságot, elégedetlenséget, elutasítást stb.), míg az e feletti érték pozitív véleményt (elégedettséget, bizalmat, támogatottságot stb.) jelez. Más esetekben a kapott válaszokat -100 és +100 közötti ún. mérleg-indexre számoltuk át, ahol értelemszerűen a negatív értékek fejezik ki a kritikusabb, a pozitív értékek a pozitívabb véleményeket.

A helyi demokrácia helyzete

A városi közhangulat egyik fokmérője, hogy mennyire elégedettek a lakosok azzal, ahogy Székesfehérváron „mennek a dolgok”. Ezzel kapcsolatban a HDA 2006-os adatfelvétele még nagyfokú elégedettséget mért, a válaszolók 10 százaléka nagyon, további 75 százaléka inkább elégedett volt akkor, kritikus véleményt 15 százalék fogalmazott meg. 2009-ben ezzel szemben már csak a fehérváriak 5 százaléka volt nagyon, 66 százaléka pedig inkább elégedett azzal, ahogy a városban mennek a dolgok, s 29 százaléka inkább elégedetlen vele. Ezek mögött alapvetően a gazdasági válság negatív hatását kell látni, mely a várost sem kerülte el. Idén ősszel már emelkedés regisztrálható, tavalyhoz képest duplájára nőtt a nagyon elégedettek aránya miközben csökkent a nagyon elégedetleneké.

2008 szeptemberében a mérleg-indexen kifejezve a +34 pont volt az elégedettség, 2009-ben ezzel szemben már csak +18 pont volt, ami erőteljes és szignifikáns csökkenés, 2010-ben viszont némi emelkedés után +22 pont volt mérhető, s ez idénre +25 pontra emelkedett. Jellemző, hogy a pozitív véleménymozdulás nem érint minden társadalmi csoportot, a nők és a 45 éven felüliek körében javult a város megítélése, a férfiak körében kis mértékben, a 30 év alattiak esetében erősebben romlott az index értéke.

Mennyire elégedett azzal, ahogy Székesfehérváron mennek a dolgok?

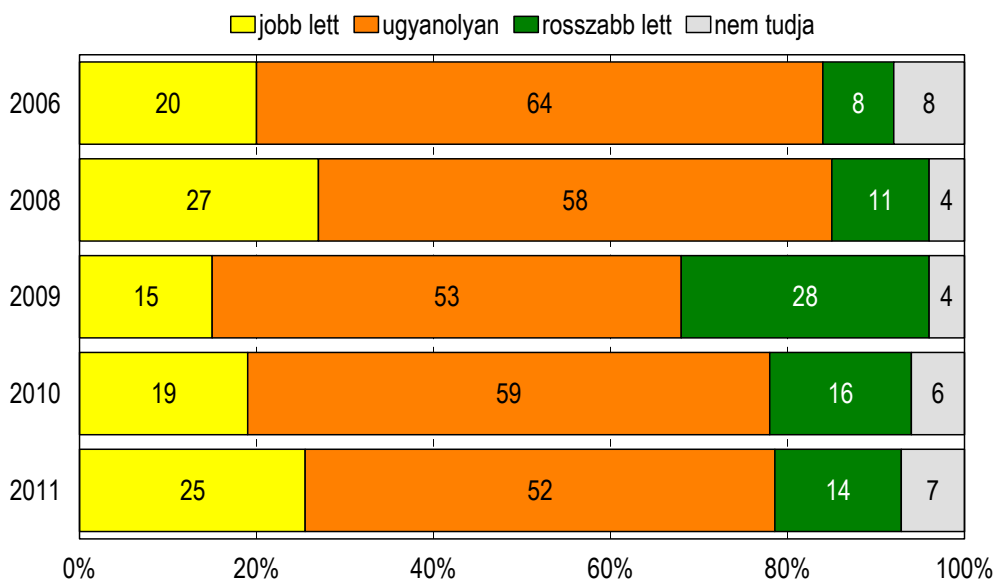

Az elégedettség alakulása az egyes társadalmi csoportokban (mérleg-indexen)

	2006. júni.	2008. Szept.	2009. szept.	2010. aug.	2011. szept.
Férfiak	+ 34	+42	+17	+25	+18
Nők	+ 42	+30	+20	+19	+28
30 év alattiak	+ 29	+50	+28	+32	+5
30-44 évesek	+ 44	+37	+18	+25	+19
45-59 évesek	+ 33	+18	+5	+13	+37
60 év felettiak	+ 50	+40	+26	+19	+46
Átlag	+ 39	+34	+18	+22	+25

A város tekintetében, ha összehasonlítjuk a helyzetet az előző évekkal a lakosok döntő többsége, 52 százaléka nem lát érdemi változást, szerintük ugyanúgy mennek a dolgok, ezek aránya évről évre nagyjából állandónak tekinthető, idén kicsit alacsonyabb. Azok, akik szerint idén jobban mennek a város ügyei, a minta 25 százalékát teszik ki, míg az ellenkező póluson 14 százalékuk található. 2010-hez képest e kérdésben is határozottabb pozitív elmozdulás tapasztalható, azok aránya pedig, akik romló tendenciát látnak jelentősen, mintegy 2 százalékponttal tovább csökkent az elmúlt év során. A nők, a magasabb iskolai végzettségűek és a fiatalok az átlagnál némileg kritikusabb véleményt fogalmaztak meg e kérdésben.

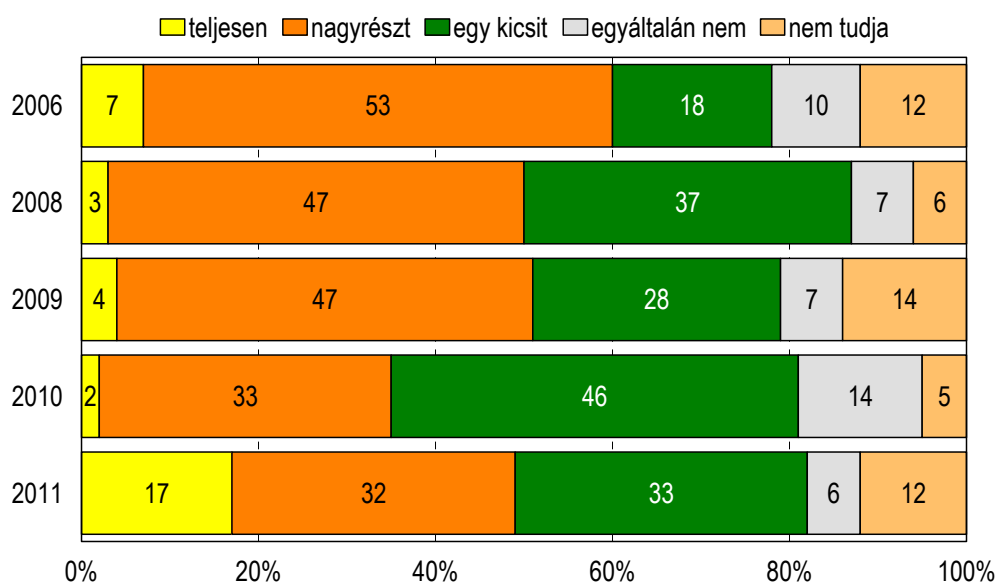
Ha összehasonítja a helyzetet itt a városban a tavalyi évvel...

Arról, hogy az önkormányzat mennyire ismeri, hogy mit szeretnének a fehérváron élő emberek 2010-ben megoszlottak a vélemények, 2 százalékuk szerint teljesen, további 33 százalékuk szerint inkább ismerték az önkormányzatnál, hogy mit szeretnének az itt élők, ellenben negatív véleményt formált 60 százalékuk, s 5 százalékuk bizonytalan volt. A mérleg-index értéke alacsony, -18 pont volt.

Idén e kérdésben jelentős elmozdulások mérhetők, a bizonytalanok aránya 12 százalékra nőtt, de ennél fontosabb, hogy 15 százalékponttal 17 százalékra nőtt azok aránya akik szerint teljesen ismerik az önkormányzatnál, hogy mit szeretnének az itt élők, és további 32 százalékuk is inkább pozitív választ adott. Mindez mérleg indexen -18 pontról +11 pontra való átfordulást eredményezett. Ez négy év átlagában a legmagasabb pontszám. Korcsoport szerint a 30-44 évesek körében mérhetők a kritikus vélemények, míg a fiatalok átlagon felül elégedett e tekintetben.

Mennyire ismerik az önkormányzatnál, hogy mit szeretnének az itt élő emberek?

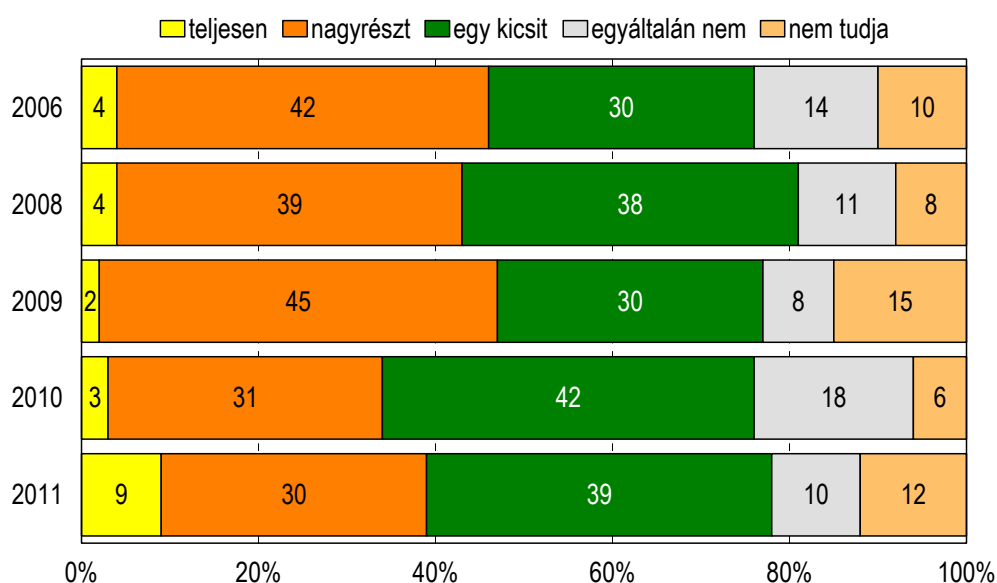

Problémaismerti index alakulása az egyes társadalmi csoportokban (mérleg-indexen)

	2006. júni.	2008. Szept.	2009. szept.	2010. aug.	2011. szept.
Férfiak	+ 14	+3	+6	-26	+4
Nők	+ 16	-1	+11	-10	+20
30 év alattiak	+ 10	-6	+33	-23	+24
30-44 évesek	+ 18	-1	+5	-26	-13
45-59 évesek	+ 2	+2	-10	-11	+17
60 év felettiak	+ 34	+14	+11	-12	+19
Átlag	+ 15	+2	+9	-18	+11

Ezek után nem meglepő, hogy abban a kérdésben, hogy mennyire veszik figyelembe az önkormányzati döntésekben az itt élő emberek igényeit szintén pozitív elmozdulás mérhető. A lakosok 9 százaléka mondta idén, hogy teljesen és további 30 százalék válaszolt inkább igennel, szemben a tavalyi 3 illetve 31 százalékkal, s bár a relatív többség továbbra is úgy érzi, hogy csak kis mértékben veszik figyelembe az önkormányzati döntésekben az emberek igényeit, a 2010 szeptemberében mért mélypont után (-20 pont), az index -4 pontra emelkedett idén

Mennyire veszik figyelembe az önkormányzati döntésekben az emberek igényeit ?

Figyelembevételi index alakulása az egyes társadalmi csoportokban (mérleg-indexen)

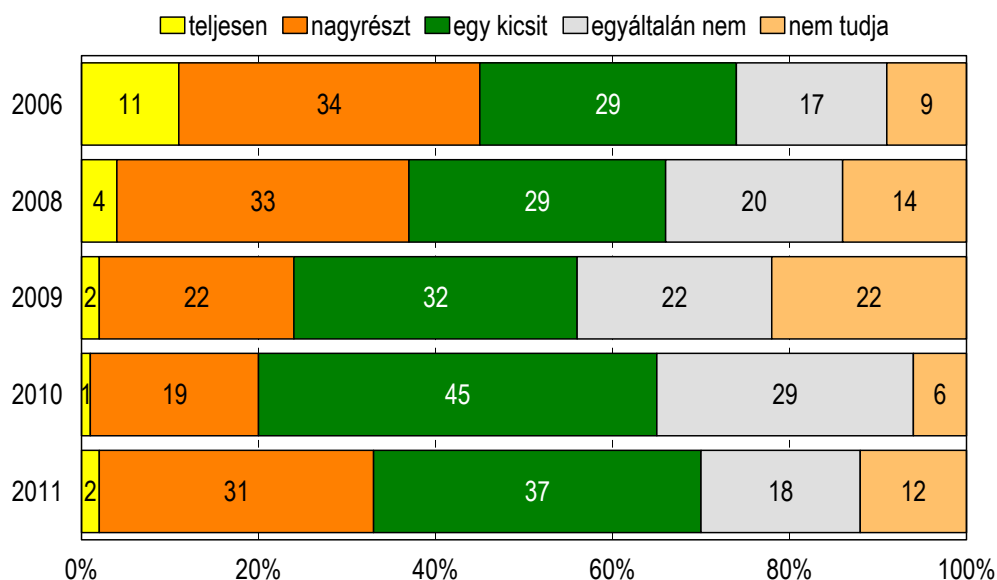
	2006. júni.	2008. Szept.	2009. szept.	2010. aug.	2011. szept.
Férfiak	-6	+1	+1	-23	-18
Nők	-3	-14	+3	-18	+9
30 év alattiak	-19	+10	+30	-7	+4
30-44 évesek	-3	-23	0	-23	-17
45-59 évesek	-5	-14	-18	-28	-5
60 év felettek	+ 13	-2	-6	-22	+2
Átlag	-4	-8	+2	-20	-4

Hasonló a helyzet a lakosság körében az önkormányzati döntések átláthatóságával kapcsolatban is. Míg 2010-ban csak 20 százalékuk szerint volt teljesen vagy nagyrészt nyomon követhető, a lakosok számára átlátható a döntéshozatal folyamata, addig idén már 33 százalékuk nyilatkozott így.

Transzparencia index alakulása az egyes társadalmi csoportokban (mérleg-indexen)

	2006. júni.	2008. Szept.	2009. szept.	2010. aug.	2011. szept.
Férfiak	-5	-11	-38	-38	-27
Nők	-3	-21	-21	-43	-13
30 év alattiak	-10	-5	-31	-40	-12
30-44 évesek	-9	-21	-35	-30	-21
45-59 évesek	-1	-24	-35	-43	-18
60 év felettek	+ 6	-13	-13	-49	-29
Átlag	-3	-16	-32	-41	-20

Mennyire tartja átláthatónak azt, ahogy az önkormányzatnál a döntések születnek?

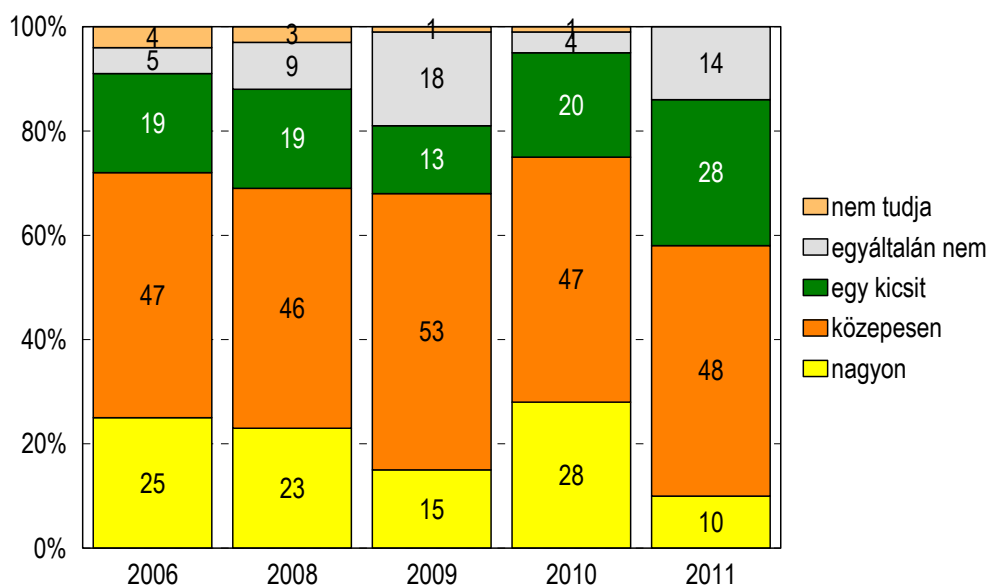
Az is informatív, hogy a bizonytalanok aránya is nőtt 6 százalékponttal. Az átláthatóság index értéke már 2006-ban is negatív volt a városban, -3 pont, a 2009-ben mért -32 pont után azt

gondolhattuk nincs már lentebb, de a tavalyi -41 pont erre sajnos rácsfolt. Idén a javuló tendencia jelenként -20 pontra emelkedett a transzparencia indexe.

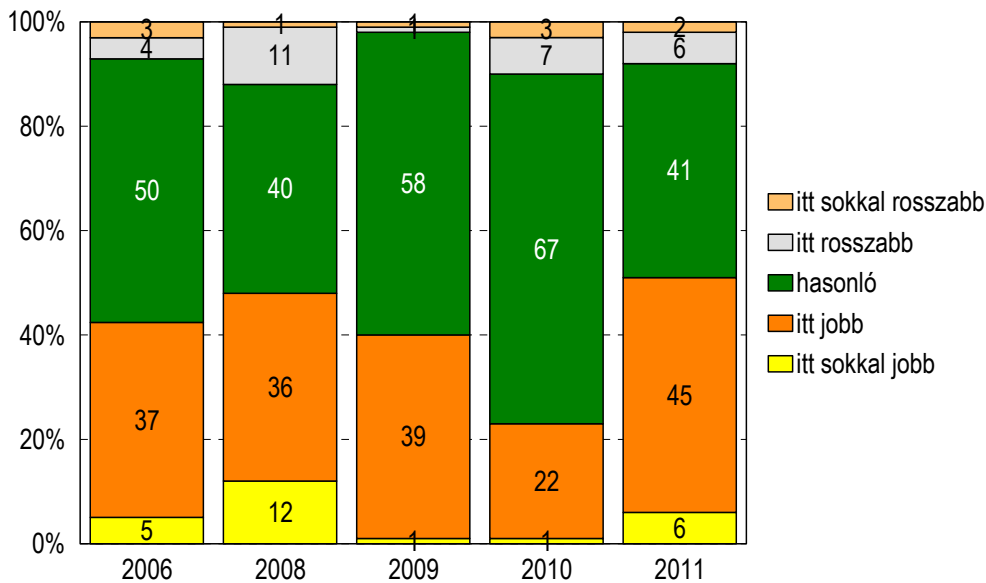
A lakosok többsége érdeklődést mutat a székesfehérvári demokrácia iránt. 2006-ban 25 százalékukat nagyon, 47 százalékukat közepes mértékben foglalkoztatta a helyi demokrácia kérdésköre, helyzete, s ez a 2009-ben mért negatív rekord után 2010-re 28 százalékra nőtt, idén azonban ismét mérséklődött az erősen érdeklődők aránya, s nőtt azoké, akiket egyáltalán nem foglalkoztat ez a kérdés, 4 százalékról 14 százalékra.

A helyi demokrácia helyzete más településekhez képest a tavaly megkérdezettek közel negyede szerint volt jobb Székesfehérváron, idén viszont már 51 százalékuk véli így, a pozitívan nyilatkozók aránya 23 százalékponttal nőtt (!) egy év alatt. Ugyanakkor azok aránya csökkent 26 százalékponttal, akik szerint rosszabb a helyzet. Jellemző, hogy a fiatalabb válaszadók kritikusabbak e tekintetben is.

Mennyire foglalkoztatja Önt a helyi demokrácia helyzete Székesfehérváron?

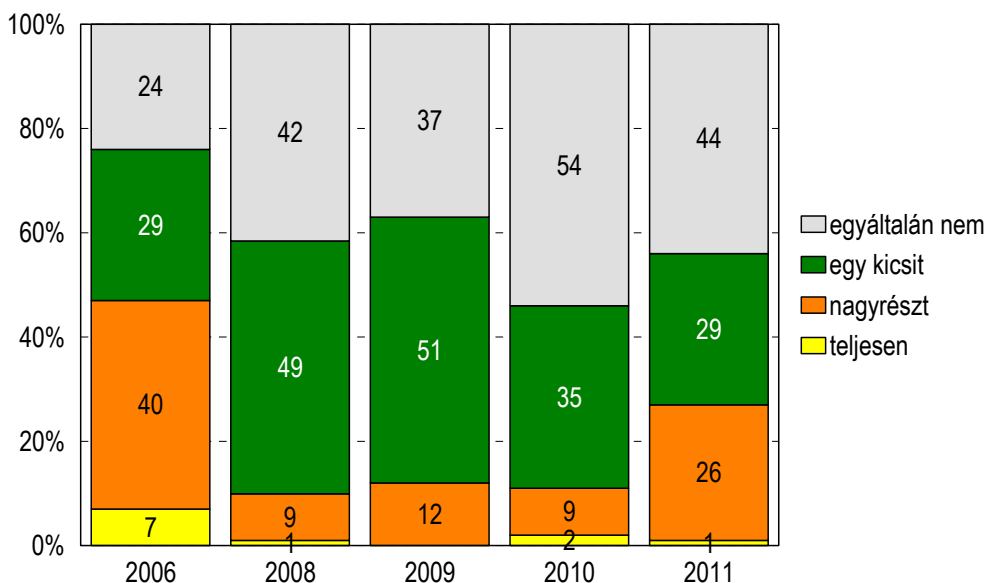
Hogyan ítéli meg a helyi demokrácia helyzetét Székesfehérváron más településekhez képest?

A demokratikus társadalmi működés egyik fontos eleme, hogy a lakosok beleszólhassanak abba, ahogy a városban mennek a dolgok. Idén a lakosok 44 százaléka úgy érzi egyáltalán nem, 29 százaléka pedig csak kis mértékben tud beleszólni abba, ahogy a városban zajlanak az ügyek, s közel 30 százalékuk érzi úgy, hogy nagyrészt van beleszólása a dolgokba. E tekintetben is javult a helyzet tavaly óta. Az ebből képzett participációs index értéke tavaly -62 pont volt, ami akkor markáns elégedetlenséget mutatott, idén -44 pont.

A helyi demokrácia működésének mérésére összeállítottunk egy kérdéssort, melyben a megkérdezettek különböző állításokat kell rangsorolniuk százfokú skálán. Az ilyen skálakon a 40-60 pont közötti tartomány a bizonytalan sáv, az ábrán jól látszik, majd minden állítás ide sorolódott be. Az ideai válaszokból látszik, hogy tavalyhoz képest szignifikáns változás két dimenzióban történt, egyrészt javult a lakossági megítélése +6 ponttal annak, hogy a lakosok többsége beleszólhat-e az őket érintő döntésekbe, ugyanakkor romlott -7 ponttal azzal kapcsolatban, hogy a bevonják-e a civil szervezeteket a döntésekbe. Részletesebben is megnézve a vélemények eloszlását az derült ki, az eltérő életkori csoportokban lévők, eltérő módon ítéli meg a kérdést. Míg az idősödő lakosok inkább úgy érzik, a döntéshozók, képviselők meghallgatják a lakosok problémáit és már a fiatalok is egyre inkább így vélik, a fiatal felnőttek egyelőre ennek az ellenkezőjét gondolják, ellenben a fiatalok inkább vallják, hogy a lakosok aktívan részt vesznek saját városuk életében, mint más korosztályok.

Hogy érzi, mennyire tud Ön beleszólni abba, ahogy a városban mennek a dolgok?

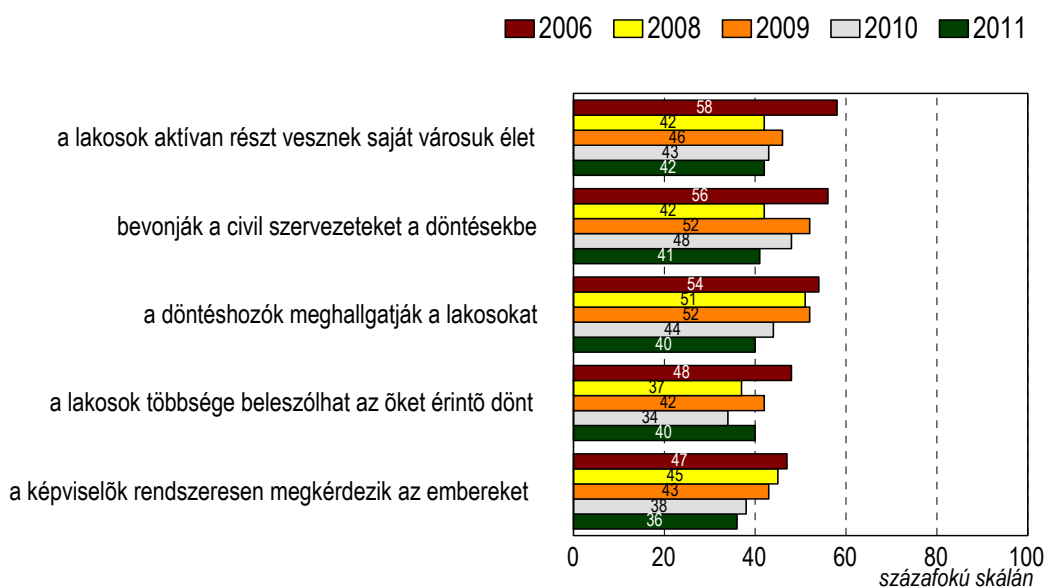

Vélt participációs index alakulása az egyes társadalmi csoportokban (mérleg-indexen)

	2006. júni.	2008. Szept.	2009. szept.	2010. aug.	2011. szept.
Férfiak	-11	-55	-52	-65	-43
Nők	-11	-68	-59	-60	-45
30 év alattiak	-20	-60	-62	-71	-52
30-44 évesek	-10	-68	-57	-58	-27
45-59 évesek	-11	-60	-51	-62	-44
60 év felettiak	+ 4	-58	-56	-57	-53
Átlag	-11	-62	-56	-62	-44

A helyi demokrácia kiemelt összetevője, a helyi média függetlenségének kérdése. Ezzel kapcsolatban el kell mondani, hogy 2006-ban a lakosok többsége a helyi médiumokat még inkább függetlennek tartotta az önkormányzattól és a város vezetésétől, azok közül is elsősorban a Fehérvár Televíziót és a Fehérvár Rádiót (78-80 százalék) kellett akkor kiemelni, s jellemzően egyedül a Fehérvári Polgárnál vélték akkor többen úgy, hogy szerkesztése nem független a város vezetésétől (40 százalék).

Ön szerint mennyire jellemző Székesfehérváron, hogy...

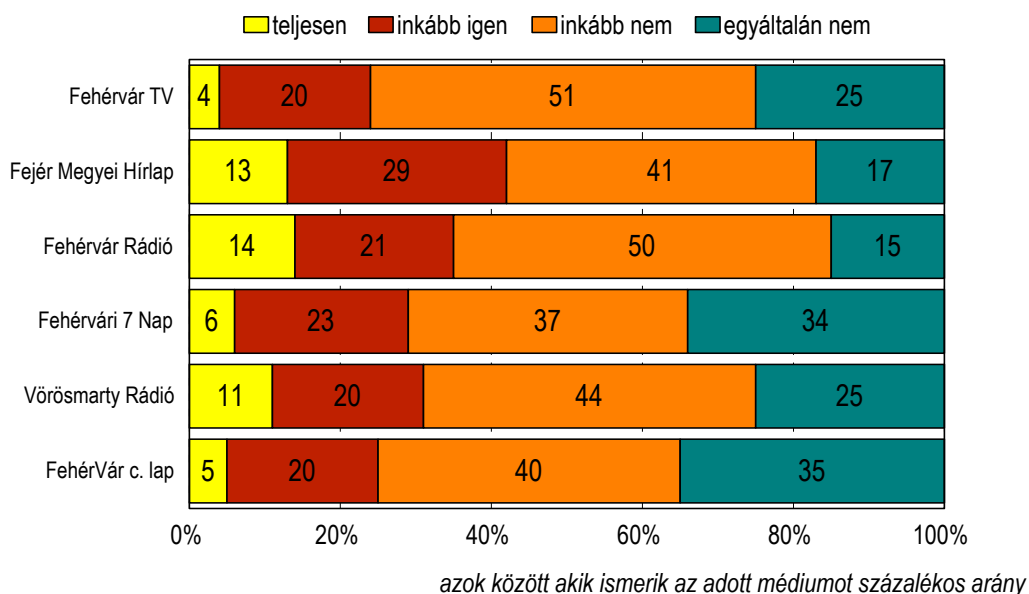
2008-ban a két rádiót kivéve minden vizsgált médium esetében erősebb önkormányzati, városvezetői befolyást véltek a lakosok, mint 2006-ban. Különösen sokat, 22 százalékpontot romlott akkor a Fehérvári Polgár függetlensége, de a Fehérvár TV és a Fejér Megyei Hírlap tekintetében is 16-19 százalékponttal romlott a lakosok véleménye. 2009-ben a kép még komorabbá vált, gyakorlatilag minden helyi médium megítélése romlott e tekintetben, s míg egy évvel korábban négy médium (Fehérvár TV, FMH és a két rádió) vélt függetlensége is pozitív tartományban volt, tavaly ez mindössze a két rádióra volt már csak igaz. Idén minden általunk vizsgált sajtó mutatói javultak, a lakosok véleménye szerint erősödött az autonómiájuk.

Összességében a helyi média vélt függetlensége 2006-ban mérleg indexen +39 pont volt, ami pozitív kép, 2008-ban már csak -1 pont, 2009-ben pedig -35 pont lett, ami azt jelenti, hogy a székesfehérvári lakosok benyomásai alapján a média többségében önkormányzati befolyás alatt, nem pedig tőle függetlenül tevékenykedett a városban. Idén minden médium tekintetében javult a lakossági vélemény, s ennek köszönhetően az egész helyi médiára vonatkozó -29 pontos index is -1 pontra mérséklődött.

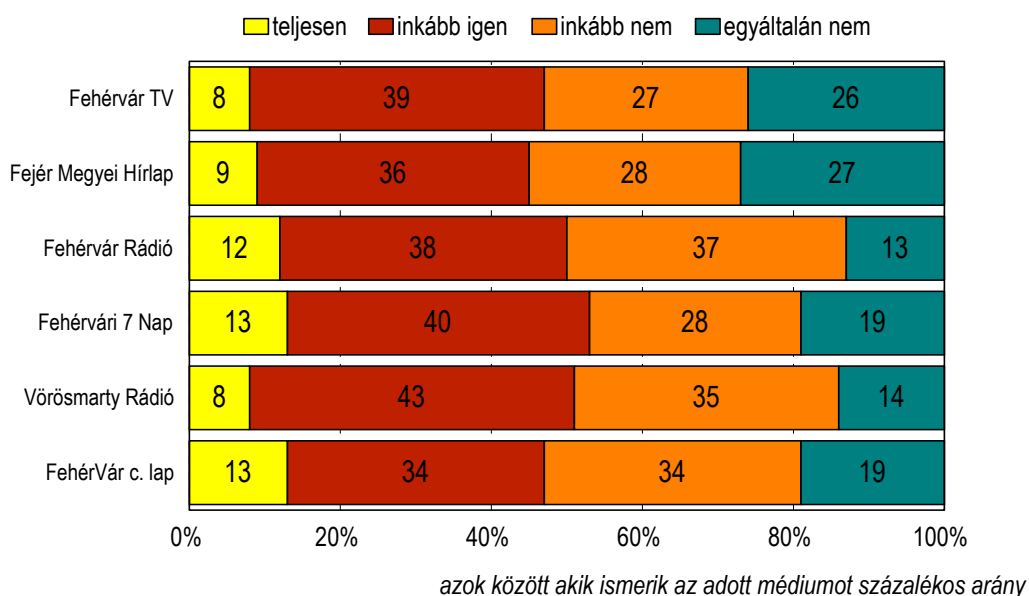
A helyi sajtó vélt függetlensége (mérleg-indexen)

	2006. júni.	2008. Szept.	2009. szept.	2010. aug.	2011. szept.
Fehérvár Televízió	+48	+6	-8	-32	-13
Fejér Megyei Hírlap	+37	+10	-2	-9	-19
Fehérvár Rádió	+50	+29	+7	-15	0
Fehérvár	n.a	n.a	-29	-35	-1
Fehérvári 7 nap	n.a	-7	-40	-25	+2
Vörösmarty Rádió	+34	+22	+9	-20	-2
Átlag	+39	-1	-35	-29	-1

Ön szerint a helyi sajtó mennyire független a város vezetésétől? (2010)

Ön szerint a helyi sajtó mennyire független a város vezetésétől? (2011)

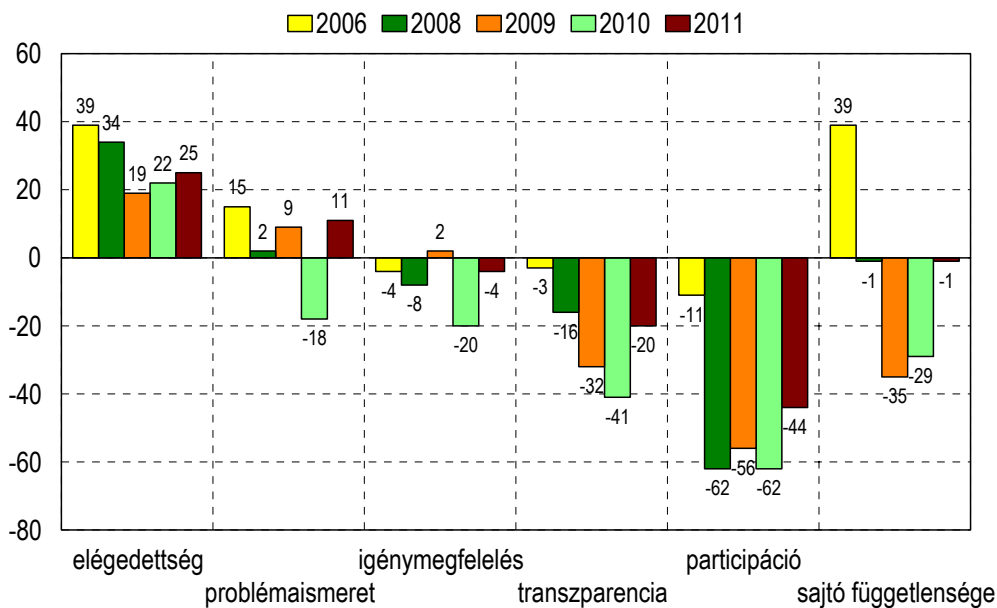

A Helyi Demokrácia Audit már hatodik éve a helyi demokrácia hat dimenzióját vizsgálja a lakossági véleményalkotás alapján Székesfehérváron. Ennek megfelelően hat indexet is alkotunk:

1. lakossági elégedettség index
2. döntéshozói problémaismeret index
3. igénymegfelelés index (reszponzivitás)
4. átláthatóság index (transzparencia)
5. beleszólás, részvétel indexe (participáció)
6. helyi sajtó függetlensége

Összefoglalva a kutatás eredményeit megállapítható, hogy 2010-hez képest érezhetően javult a döntéshozói problémaismeret indexe, az igénymegfelelés, a döntéshozatal átláthatósága, a beleszólás lehetősége, míg kis mértékben javult a viszonylag magas lakossági elégedettség és erősödött a helyi sajtó vélt függetlensége.

Helyi demokrácia indexek alakulása Székesfehérváron

-100 és +100 közötti mérleg index pontszám